

MARKEN GÅRD

Diverse informasjon om gården,
mølledriften mm.

FOTO 1963

Byåsen Historielag –kia 2012

www.byasenhistorielag.no

MARKEN GÅRD

Mennesker har ferdes i området i flere tusen år på jakt og fiske, og senere som jorddyrkere i minst 1500 år. Kolbrenning, utvinning av myrmalm, skog til brensel, gjerder og tømmer til hus har vært et viktig næringsgrunnlag. Tydelige spor etter gamle ferdselsårer, gravhauger og mølledriften i Leirelva bekrefter dette.

Bekker og elver har i uminnelige tider gitt kraft til møller og sager. Med industrialiseringen fra midten av 1800-tallet ble Leirelva fra Selsbakk til Skjelbreia meget interessant for etablering av små og store bedrifter. De første kraftverkene i Trøndelag ble også bygd ved Leirelva.

MARKEN- G.nr 82. Navnet kommer av skog, mark, og er en gammel Bynesgård, på grensa mot Byåsen. Historiker Jørn Sandnes antar at Marken ble tatt opp i høymiddelalderen, 1200 eller på tidlig 1300-tall. Gården ble så nedlagt etter svartedauen i 1349, og tatt opp igjen på 1600-tallet, se *Byneset Bygdebok 2003, bind nr 3*.

Første gang Marken nevnes er i 1657, da Erik Morken betalte kvegskatten. I 1664 er Marken oppgitt til 1 øre i skyld, og Iver Morken, 40 år, er bygsler.

I 1728 ble det avsagt dom om at bygdegrensen skulle være skillet mellom Marken og Hallsetaunet.

I en bygselkontrakt fra 1732 mellom lagmann Abraham Drejer og fester Ole Nilsen het det at fester skulle få benytte kvernstedet og møllerhuset.

Eieren av Marken på 1860-tallet Johan Johansen hadde i 1868 inngått kontrakt med Prøven Møllebruk, og disse fikk rett til å oppføre demning ved Kvistingen. Markens eier forpliktet seg til å holde demningen på Skjelbreia tett.

Fabrikkeier Ianssen på Selsbakk/ Buenget kjøpte Skjelbredmarken i 1900 og Møllemarken i 1902. Gårdsdriften varte til Trondheim kommune overtok eiendommer og vannrettigheter i 1912.

Foto 1963:

Byåsen Historielag –kia juni 2012

www.byasenhistorielag.no

MØLLEMARKEN

I bekken nedenfor Skjelbreia ligger ruiner av 2 store kornmøller. Møllene lå strategisk plassert ved den gamle ferdselsåren mellom Byåsen og Byneset, og ble benyttet av bønder på Byneset, Byåsen og Leinstrand i flere hundre år. Møllene er nevnt i bygselkontrakt fra 1732, og Byneset Bygdebok forteller også om flere møllere bosatt på Marken.

Vann fra Kvistingen og Skjelbreia ga kraft til møllene. Mølledriften opphørte ca 1900 da virksomhetene ble flyttet til Leirelva nedenfor Leirsjøen.

Etter avtale med Trondheim kommune startet Byåsen Historielag med rydding av mølleruiner sommeren 2009.

MØLLERUIN 1 – øvre kornmølle

Mål ca 7,90 x 7,55 m, ytre mål.

I bekken mellom de gamle mølleruinene har beveren bygd seg hus/ demning.

MØLLERUIN 2 – nedre mølle

Mål ca 10 x 7 m, ytre mål

Opprinnelig kornmølle. I perioden 1877-1888 leide Mons Magnesen Kleveland den nederste mølla, og monterte en rivemaskin for shoddy. Han bygde også ei lita stue her.

I 1988 ble eiendommen Enrum, beliggende ved Leirelva nedenfor Leirbrua, utskilt fra Stavset gård og Mons Kleveland bygde ny shoddyfabrikk her.

Byåsen Historielag – kia juni 2012

www.byasenhistorielag.no

MØLLEMARKEN

I bekken nedenfor Skjelbreia ligger ruiner av 2 store kornmøller. Møllene lå strategisk plassert ved den gamle ferdselsåren mellom Byåsen og Byneset, og ble benyttet av bønder på Byneset, Byåsen og Leinstrand i flere hundre år. Møllene er nevnt i bygselkontrakt fra 1732, og Byneset Bygdebok forteller også om flere møllere bosatt på Marka Gård.

Vann fra Kvistingen og Skjelbreia ga kraft til møllene. Mølledriften opphørte ca 1900 da virksomhetene ble flyttet til Leirelva nedenfor Leirsjøen.

MØLLERUIN 1 – øvre kornmølle

Mål ca 7,90 x 7,55 m, ytre mål.

MØLLERUIN 2 – nedre mølle

Mål ca 10 x 7 m, ytre mål

Opprinnelig kornmølle. I perioden 1877-1888 leide Mons Magnesen Kleveland den nederste mølla, og monterte en rivemaskin for shoddy. Han bygde også ei lita stue her.

I 1988 ble eiendommen Enrum, beliggende ved Leirelva nedenfor Leirbrua, utskilt fra Stavset gård og Mons Kleveland bygde ny shoddyfabrikk her.

Etter avtale med Trondheim kommune startet Byåsen Historielag med rydding av mølleruiner sommeren 2009.

Byåsen Historielag – kia juni 2012

www.byasenhistorielag.no

MARKEN GÅRD

slik vi tror den kan ha sett ut

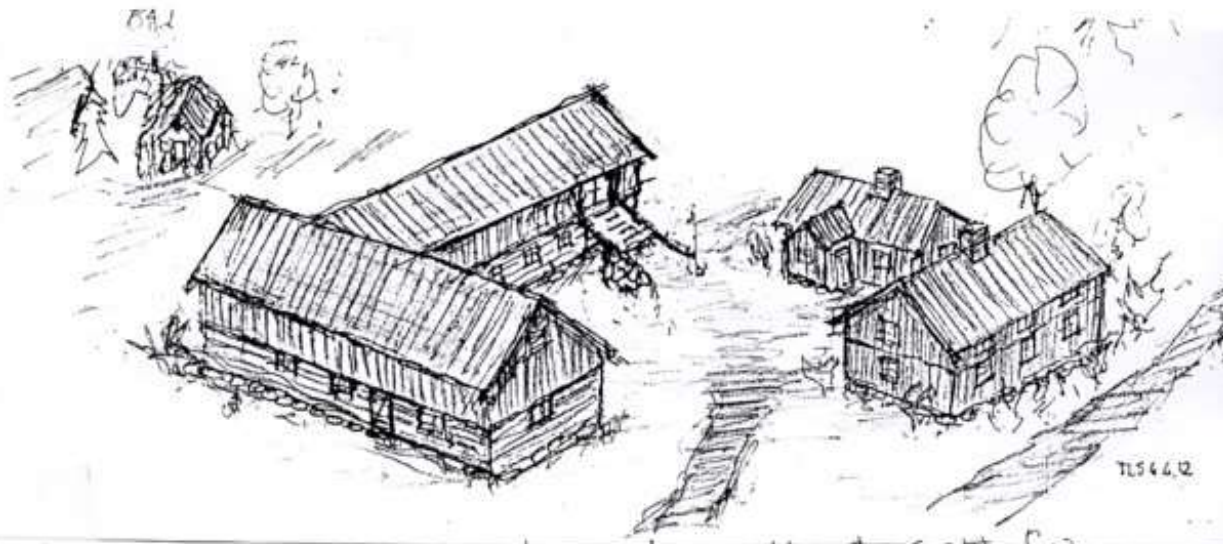

**Gården sett fra nord-øst, fra toppen
av bakken i Gamle Bynesveg**

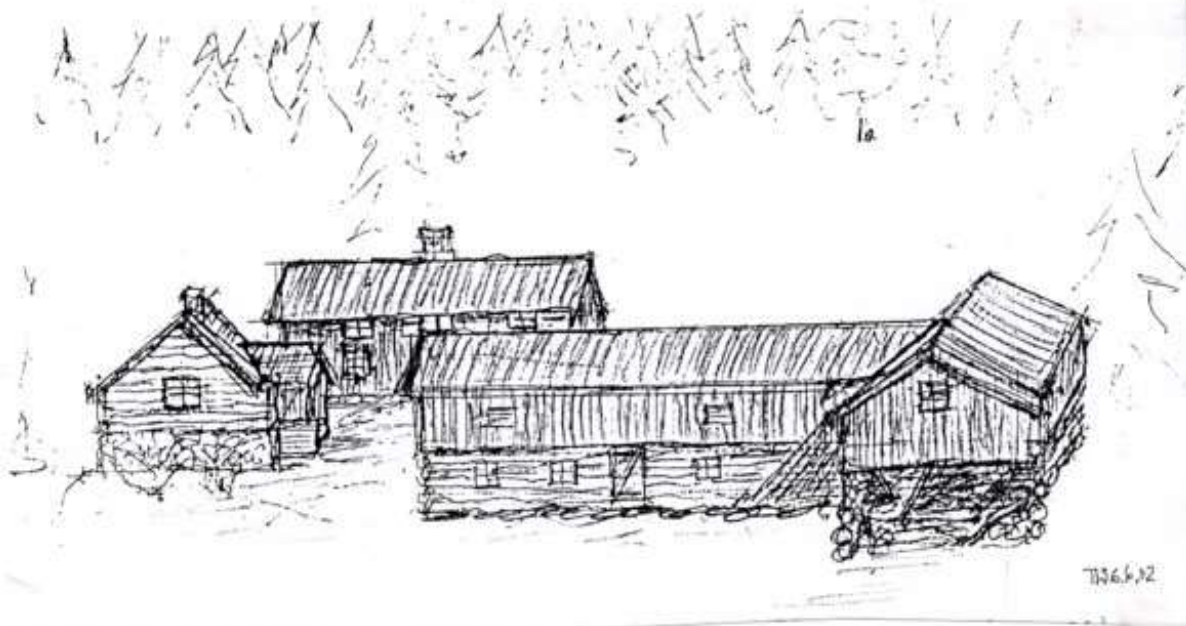
**Tegning utarbeidet av Byåsen Historielag
v/ Tormod Solem i 2012
www.byasenhistorielag.no**

Byåsen Historielag

MARKEN GÅRD slik vi tror den kan ha sett ut

MARKEN slik gården kan ha vært, sett fra nord-øst, fra toppen av bakken i Gamle Bynesveg

MARKEN slik gården kan ha sett ut fra sør-vest,

TEGNING VED TORMOD SOLEM

Marken Gård

Situasjonsplan ca 1:400

